

BIVAC

*Would you know my name?
If I saw you in heaven
Would it be the same?
If I saw you in heaven
I must be strong
And carry on
'Cause I know I don't belong
Here in heaven*

HI HA PERSONES QUE ES VEUEN absorbides per la realitat d'altres. Adopten el mateix caminar, la manera que tenen d'apartar-se el cabell de la cara, de beure un glop de vi. Atrapades en els gestos d'altres, en la seva presència. Algunes, fins i tot, atrapades en la voluntat aliena. I no és submissió. Només emmirallament.

Jo era la persona de qui s'emmirallaven. Enfundada en roba cara i amb la bata sempre planxada, era una metgessa d'urgències eficient, tenia un alt nivell d'exigència, la reacció ràpida i un reduïdíssim nombre de morts. Tothom volia fer pràctiques amb mi. Amb els anys, hi va haver col·legues que em van admirar i, fins i tot, van provar d'imitar-me, i d'altres que em van envejar sempre. Eulàlia Garriga, la dona que mai no deixava indiferent ningú. Ara, de tant en tant, sobretot quan algú se'm queda mirant, recordo aquella època, que ja em queda tan llunyana que la penso borrosa.

Avui no fa fred. Duc l'abric de pana, que només té dos botons, descordat. A sota m'acaricia la pell una samarreta foradada per les aixelles i una camisa de ratlles marrons i negres que vaig trobar fa uns dies en un contenidor. M'ar-replego el cabell sota el barret lila, que duc faci bon o mal temps, que m'agrada molt perquè és del color de la meva Martina i perquè m'estava esperant al banc de la placeta on vaig dormir la primera nit.

Fa estona que volto. Feia temps que no venia per aquí, però avui estic de comiat i busco el meu amic. Passo per Correus i veig un record brut i feréstec de la doctora Garriga que em mira des de l'altra banda del vidre enfosquit amb una cella aixecada i el nas arrufat. I la saludo i segueixo empenyent el meu carro de la compra farcit de bosses, atrotinat com jo, amb la roda dreta desviada que xerrica plogui o faci sol.

Sento el brogit de Via Laietana de fons. Vull arribar-m'hi perquè tinc curiositat de veure si ha canviat gaire des de l'últim cop que hi vaig estar, però el so creixent d'una sirena que identifico amb una ambulància —aquest so sempre em posa la pell de gallina—, em fa tombar cap al carrer de l'esquerra.

Empenyo el carro per una minsa rampa i la roda esbiaixada es redreça per un moment. M'aturo a llegir la placa del carrer, diria que no hi he passat mai, encara, per aquí. Carrer del Sots-Tinent Navarro. M'aturo al mig i em sorprenc de la buidor que hi ha i del silenci que se'n desprèn tot i tenir l'escandalosa Laietana a la vora.

De les llambordes emana fortor de pixum. Hi ha una renglera de motos aparcades a la dreta i, de sota de les rodes, en regalima el líquid groguenc que ja estic avesada a trepitjar en aquesta ciutat bruta per la qual em moc cada dia. Almenys, totes les restes de brutor que duc enganxades a la sola de les sabates no me les fico a casa. Mai se'n van de l'asfalt.

Empenyo el carro uns metres i les rodes travessen un affluent d'orina que goteja del tronc d'una de les magnòlies que decoren el lateral dret. A casa en teníem una. El Bernat me la va regalar quan van estrenar *Magnolias de acero*. Als estius, sota la seva ombra hi fèiem bones migdiades. A l'hivern, la guarníem amb llums i garlandes. A la nostra magnòlia mai no s'hi havia pixat cap animal. No teníem gossos ni gats. No sé si el Bernat conserva l'arbre, o té un gos que s'hi pixa. O si ja no viu allà.

El xerricar de la roda del carro trenca el silenci del carrer. Uns metres enllà se m'apropa una parella aliena al grinyol metàl·lic. La dona camina avançada a l'home i té la mirada fixada al telèfon que duu a la mà. Només l'aixeca per donar un cop d'ull ràpid a les façanes. L'home, també encantat amb el telèfon, no aixeca el cap i, quan la dona s'atura, ell passa de llarg. Ve cap a mi. La dona li fa un crit i ell alça la vista, em mira i fa un bot enrere. La dona li torna a fer un crit i, en un idioma que desconec, li assenyala el cafè restaurant on entra sense esperar-lo. Jo somric, perquè sempre somric, i l'home em torna a mirar abans d'entrar i arruga les celles i es grata el cap.

Deixo un moment el carro al mig i m'apropro al local, del qual surt una olor entre fregit i cremat. Deu ser l'hora de dinar. A banda i banda de la paret, hi ha cartells amb moltes lletres i alguns dibuixos. Un és com el d'un got de color rosa. Potser és de suc de maduixa, del que li agradava a la meva Martina. Diria que està pintat amb guix. Li passo un dit per sobre i m'enduc part de la línia. També n'hi ha de verds i grocs, però surt una dona amb un davantal i barret negres que s'abaixa la mascareta, s'encén una cigarreta i em fa marxar de mala manera sense que pugui acabar de veure els cartells de l'altra banda.

—¡Fuera, fuera! No caridad— i em llança el fum a la cara.

M'agafo fort al carro i em desvio cap a un carreró que tinc al davant i el xerric de la roda també ressona per aquest desert de llambordes. Les mans em suen. M'aturo a mig carreró i miro d'esquitllentes cap al cafè restaurant mentre faig veure que busco alguna cosa dins del carro. La dona ja no hi és i trobo l'assossec que necessito. Llavors, sento un soroll com d'estrip, o de rosec, i busco fins que trobo un gat rere una bossa d'escombraries mig desfeta. L'acabo d'obrir amb compte i el gat em bufa, jo també li bufo i marxa esperitat. Somric i remeno sense pressa dins la bossa per si hi ha res que em pugui fer servei. M'arriba una olor de pa torrat i entaforo més el braç per trobar el menjar, però només aparto restes d'enciam pansit, burilles, tovallons de paper i cabells i pols fets una mandonguilla.

Amb tot, continuo notant l'olor de pa torrat. Aixeco el cap i contemplo els dos edificis que em semblen el meu refugi, amb façanes foradades per finestres, alguna d'elles oberta. Recordo que m'agradaven les torrades per esmorzar. Amb molta mantega i melmelada. La mantega se'm fonia entre els queixals i se m'escapava per la comissura dels llavis. Quan podia, esmorzava sota la magnòlia, amb una bona tassa de cafè sol. Al principi, el Bernat esmorzava amb mi. Després, ho vaig fer sola. Quan va arribar la meva Martina, esmorzàvem plegades, ella el seu biberó i jo les meves torrades.

Sento que em criden. Miro un altre cop cap amunt. Torno a sentir el meu nom i m'adono que ve de la plaça que hi ha al final del carreró. Hi arribo empenyent el carro amb una mà mentre faig visera amb l'altra. I el veig allà plantat, una taca més esgrogueïda que l'última vegada que ens vam veure, embotit amb qui sap quantes camises i cobert amb un anorac que m'evoca records de joventut a la neu.

Està assegut a la pica d'una de les dues fonts del centre de la plaça, amb un cartó de vi en una mà i l'altra agafant

un carro més petit que el meu i farcit de cartons de totes mides. Em saluda aixecant la beguda.

—Pensava que veia visions! —I em mostra els forats de la part de dalt de la boca quan diu el meu nom.— Tu per aquí, Lali?

—S'ha d'anar canviant de paisatge —aparco vora seu i em col·loco bé el barret—. Com estàs, Xevi?

S'arronsa d'espatlles i fa un glop llarg del cartó. M'agafa set. Remeno entre les meves bosses i en trec una ampolla de plàstic amb un parell de dits d'aigua. Me'ls bec i la torno a omplir a la font que queda lliure. El Xevi fa que no amb el cap.

—L'aigua d'aquesta puta ciutat és només per a les rates.

Torno a guardar l'ampolla i em ve una reminiscència de l'olor del pa torrat. I em quedo confusa, que no sé si és l'hora de dinar o encara som al matí. El Xevi continua barbotejant sobre l'aigua. Ja les fa, aquestes coses. S'encalla. Cada vegada més. Cada vegada, també beu més. L'ajudo a sortir del bucle.

—Quina hora és?

Ell calla en sec i s'aixeca. S'arremanga i es mira amb orgull el rellotge que duu posat des de fa temps.

—Falten pocs minuts per a les dues.

—Segur que va bé?

Em mira amb cara d'ofès i amaga el rellotge sota el gruix de mànigues. Torna a asseure's a la font i el distrec abans que torni a beure.

—Vols que t'ensenyi una cosa?

Atanso el carro a la font i ell s'aixeca, em posa la mà a l'espatlla i s'hi aboca.

—Sí que portes coses, aquí dins, Lali —em diu embadalit per les bosses que hi tinc, classificades per allò que contenen.

Palpo allò que busco en una bossa blava. Desfaig el llaç amb la punta dels dits i fico la mà pel costat fins a

tocar-ho. Ho trec davant la mirada expectant del Xevi, que sembla que esperi un regal i li recordo que és meu i que ho tocarà si jo ho vull. Fa que sí amb el cap, sense apartar la mirada de l'embalum i barboteja que no, que ell no toca allò que no és seu.

Li ensenyo la funda, que havia estat d'un blau cel brillant. Em recorda els ulls de la meva Martina, tan blaus, tan espurnejants. Ara és més com el color del cel que espera el vespre. El temps i el frec dins del carro l'han apagat. L'obro una mica i la torno a tancar. Jo somric i el Xevi rondina. Està impacient per saber què hi ha a dins, però no li faig cas i li explico el dia que la meva Martina s'hi va enganxar un dit. La vaig sentir plorar des de la cuina i me la vaig trobar a mig passadís amb la cara amarada de llàgrimes i agafant-se el dit amb l'altra mà. Deia que la funda l'havia mossegat.

Veig com el Xevi allarga un dit i abraça la funda, que em queda amagada entre els braços i el pit, i l'adverteixo que si la toca sense permís seré jo qui el mossegui. I li ensenyo les dents i faig el so de gossa enrabiada i ell es tira enrere.

Obro la funda i en trec unes ulleres rodones, de muntura metàl·lica rosa apedaçada amb cinta adhesiva i amb els vidres ratllats. El dia que li vam posar, la meva Martina va assenyalar tots els rètols des de la consulta fins a casa i va llegir-nos paraules fins aleshores desconegudes per a ella.

—Em va dir que els gegants ja no li feien por.

El Xevi no sap de què parlo i em mira amb incredulitat. Jo segueixo somrient.

—Des de casa veia difuminada la catedral. I la Sagrada Família. I la Torre Agbar.

—Ara ja no es diu així —i es posa recte i em fa l'efecte que treu pit—. Ara és la Torre Glòries.

Li deixo que m'expliqui que ho sap dels dies que anava al mercat ambulat, que ell era un bon negociant i s'as-sabentava de tot, però que ja fa temps que ho va deixar,

que prefereix la vida tranquil·la de Ciutat Vella. I ara és ell qui em somriu i m'ensenya aquesta boca tan plena de coneixements i tan buida de dents.

Un colom ve a picotejar vora nostre. El Xevi esbatana els ulls i bat els braços com si tingués ales i corre cap al colom, que saltironeja abans d'alçar el vol.

—Sacs de puces, són aquests ocellots!

A casa ens venien a visitar garses, alguna merla i sentíem cantar de lluny un gaig. Els coloms els feia volar la meva Martina quan baixàvem al centre. A la cartera duc una foto seva corrent enmig de la Plaça Catalunya darrere un estol de coloms. M'agradaria ensenyar-la-hi, però he d'acabar d'explicar-li la història dels gegants.

—La meva Martina estava convençuda que a Barcelona hi havia gegants adormits, que només veia des del seu castell quan pujava al terrat de casa vestida amb la disfressa de princesa que li vam regalar per un aniversari.

El Xevi em torna a escoltar amb atenció. Té la boca entreoberta i fa petits cops de cap amunt i avall quan sent una paraula important. Faig una pausa en el meu relat per si em vol preguntar res i continuo.

—Quan li vam posar les ulleres, la meva Martina va deixar de tenir por als gegants i també va deixar de jugar a princeses.

Li allargo les ulleres al Xevi, que fa dues passes enrere i em fa que no amb les mans.

—No vull veure coses rares.

—Si vols, me les poso jo primer. —I m'apropo les ulleres a la cara.— No passa res.

—Te les has posat alguna vegada? —La curiositat el pot i desfà les dues passes cap a mi.

—Me les poso cada dia una estona. —Em poso les ulleres, me'l miro i somric.— Així puc veure el món amb els seus ulls.

*Would you hold my hand?
If I saw you in heaven
Would you help me stand?
If I saw you in heaven
I'll find my way
Through night and day
'Cause I know I just can't stay
Here in heaven.*

Noto la mà tremolosa del Xevi sobre la meva espatlla. És un gest breu, és només un moment. I, tanmateix, m'allunya la pena que em venia de les entranyes. Em trec les ulleres i les guardo a la funda, la deso a la bossa i la lligo bé. No vull perdre res.

El Xevi no em treu els ulls de sobre. Quan el vaig conèixer, aquesta manera de mirar em feia desconfiar d'ell sovint i no el deixava atansar mai al meu carro. Amb el temps, sé que aquesta manera de mirar es tradueix en alguna pregunta que té al cap i no gosa fer-la. L'ànimo a parlar, a mi també m'anirà bé. I llança la pregunta. Com una fletxa que travessa el cor.

—On és la teva Martina?

Recupero l'ampolla d'aigua i en bec un glop llarg que no m'acaba de mullar la gola com voldria, però m'aigualeix la tristesa per fer front a una conversa dura. La meva última conversa. M'assec al seu costat i el miro al fons dels ulls, i ell em mira al meu. Agafo aire i el trec en paraules i algun silenci.

—La meva Martina és aquí dalt.

I l'acompanyo amb la mirada fins que els dos ens perdem en el tros de cel trapezoidal, tenyit de blau amb fils de núvols blancs. Ens quedem així, ell buscant la meva Martina i jo pensant-la.

Unes rialles ens retornen a la font de la plaça. Un grup de joves amb bicicletes la travessen de pressa, trencant el

silenci habitual del lloc. Espero algun reneç del Xevi i em tombo cap a ell, i me'l trobo observant-me amb els ulls humits. Abans que pugui dir-me res, somric i dic queestic bé. I li explico com va anar.

Marxàvem de cap de setmana. El Bernat i la meva Martina em van recollir a l'hospital. Vam enfilem l'AP7 al ritme dels èxits del moment a la ràdio. El Bernat conduïa i la meva Martina taral·lejava les cançons que coneixia, i s'inventava les que no, i jo vaig baixar la visera per observar-la a través del petit mirall sense que ella se n'adonés. El cotxe ens va envestir quan ella tenia els ulls tancats, les mans enlaire i feia un solo a l'estil Rihanna.

Em vaig despertar sense recordar que m'hagués adormit. Em costava saber on era, els ulls em coïen i em feia mal el cap. Vaig intentar tocar-me'l, però el braç dret no em responia. Em notava pressió al pit i estava atrapada, lligada. I ho vaig recordar. El cotxe, la música, l'impacte.

Vaig deixar anar un crit empès pel pànic.

—Martina!

Silenci.

—Martina!

Em costava respirar. Em volia moure i no podia. Fins que vaig entendre que estàvem cap per avall. Vaig palpar amb la mà esquerra al seient del conductor i vaig tocar la caixa del Bernat.

—Bernat... Em sents?

Volia pessigar-lo, clavar-li les ungles, però no tenia força.

Volia desfer-me del cinturó i arrossegar-me fins al seient del darrere. Sabia quins moviments havia de fer per arribar-hi. Així i tot, el cos no em responia.

I vaig enfonsar el cap a l'airbag. M'ofegaria i moriria amb ells.

El segon cop que em vaig despertar va ser a l'ambulància. Tenia una nosa al coll que no em deixava parlar. Vaig alçar el braç esquerre, aquest el podia moure, i algú em va

agafar la mà i em va dir que ja arribàvem a l'hospital. Em vaig tornar a desmaiar.

El tercer cop ja estava a l'habitació. Tenia una via de sèrum posada i una màscara d'oxigen que em premia els pòmuls. Vaig passar una estona desperta abans que vingués el personal que m'atenia. Em va semblar veure més caps dels que acostuma a haver-hi en una ronda i, aleshores, vaig veure la cara del doctor Mas. Estava al meu hospital. Vaig gesticular que volia parlar, que em tragués l'oxigen, que necessitava saber.

Com vaig poder, vaig murmurar “Martina”. El doctor Mas va demanar que tothom marxés. Només es va quedar amb ell la Lina, la infermera en cap. El doctor em va parlar de l'accident, de les meves lesions, que aparentaven ser molt aparatoses i, tanmateix, es curarien de pressa. Em va parlar també del Bernat, que l'estaven operant, tot anava bé i no patien per la seva vida. Em va acariciar la mà i em va dir que descansés. Va fer el gest de marxar quan li vaig agafar la seva amb la poca força que tenia i vaig tornar a murmurar.

—Martina...

El Xevi encara em mira amb aquests ulls apagats i vermellosos que s'han convertit en uns ulls amics després de tants anys. Fa el gest de beure, però torna a abaixar el cartó de vi i també el cap, i sento que em diu que li sap molt de greu amb la veu trencada.

Passem una estona així, ell capcot i jo al seu costat, amb un braç per damunt de la seva esquena. Plora. Plora per les pèrdues, la meva i la seva. I perquè només són quarts de tres i, així i tot, porta massa litres d'alcohol al cor.

El cruixit d'una persiana ens retorna a l'asfalt de la plaça. El Xevi s'eixuga la cara amb la màniga, em mira i em pregunta:

—I com pots viure?

Quan l'legia, fa anys, recordo que vaig subratllar una frase que em va cridar l'atenció. Deia que “les preguntes

són retòriques perquè a ningú li importen les respostes”. Sé que al Xevi sí que li importa la meua. En canvi, a mi ja no em deu importar saber-la, perquè no la tinc i no l’he pensada mai, i m’encongeixo d’espatlles i li somric perquè es quedi tranquil, que jo estic bé, i aviat estaré millor.

I l’ànimo dient que estic contenta de tenir-lo com a amic i crec que funciona, perquè em recorda el dia que ens vam conèixer, ell em volia prendre el meu cartó i jo li vaig dir de compartir-lo. Ell també somriu.

—No sé com has sobreviscut al carrer, Lali. Aquest no era un món per a tu.

Pensava que tot s’aturaria quan la seva curta vida es va aturar, però em vaig recuperar i vaig sortir de l’hospital al cap d’una setmana de l’accident. Al Bernat li quedaven uns dies. Vaig aprofitar-ho per no tornar mai més. Ni a la feina, ni a casa. La meua Martina ja no hi era. No em calia tornar allà on no la trobaria. Vaig agafar la meua bossa i les poques pertinences d’ella que van arribar a l’hospital. Aquell dia hauria pogut marxar a qualsevol lloc. En canvi, vaig deambular per les entranyes de Barcelona i vaig trobar el meu banc. O el banc em va trobar a mi. No sabia viure en cap altre lloc. El meu bivac.

*Time can bring you down
Time can bend your knees
Time can break your heart
Have you begging please
Begging please
Beyond the door
There’s peace, I’m sure
And I know there’ll be no more
Tears in heaven.*

El Xevi barboteja que soc valenta, com una superheroïna, i alça un braç amb el puny tancat cap endavant i

cantusseja una sintonia antiga. Em fa riure i li explico el carnaval que ens vam disfressar tots tres d'herois. La meva Martina era feliç giravoltant amb la seva capa lila. Em mirava a través de l'antifaç, encara no duia ulleres, i cridava que tenia superpoders. Jo ja ho sabia. Ho vaig saber el dia que va néixer. Va tenir el poder de canviar-me la vida. Però era un poder massa intens i va fer que la vida em tornés a canviar.

—Vols que et digui un secret?

El Xevi esbatana els ulls i se m'apropa. Sento el baf d'alcohol que deixa anar a cada respiració.

—Avui, la meva Martina fa divuit anys.

Sense pensar-s'ho, el Xevi aplaudeix i jo li faig un senyal perquè no cridi, li recordo que és un secret. Llavors, se'm torna a apropar i em xiuxiueja que ell té una espelma per bufar. Es tomba cap al seu carro, remena una bona estona i en treu un ciri d'església mig consumit dins d'un envàs de plàstic vermell esquerdat. Me'l dona i busca per les butxaques de la jaqueta i dels pantalons fins que troba una capsa de llumins. Els dos primers no s'encenen. Li vull treure la idea del cap quan el tercer espurneja enmig d'una flama que creix. Encén el ciri i llença el llumí a terra abans no es cremi els dits.

Tinc una espelma a les mans i un desig d'aniversari que em balla pel cap des de fa mesos. Sabia que arribaria el dia en què la meva Martina es faria gran i ja no em necessitaria. Avui al vespre farà divuit anys. Va néixer quan el sol s'havia amagat i les estrelles despuntaven. Aquesta serà la meva hora. L'hora en la qual em regalaré tornar a veure-la una altra vegada, ja per sempre. Deixaré d'escriure la seva vida amb la meva mort.

Bufo i la flama s'apaga.

Ens quedem en silenci un instant mirant com es dissipa el rastre del fum. Li torno l'espelma al Xevi i li dic que he de marxar. No em pregunta res, no insisteix a xerrar més

estona, ni em demana d'acompanyar-me. Me l'abraço i el noto més escanyolit del que m'imaginava. Empenyo el carro cap al carreró i, abans de perdre-m'hi, em giro i li faig adeu amb la mà. Ell acota el cap i destapa el cartó de vi.

Enfilo el següent carrer amunt i tombo fins a arribar a Via Laietana. Pensava trobar-hi més cotxes. M'hauré d'esperar a la tarda. Arrambo el carro a un edifici, m'assec al graó de l'entrada i em distrec amb l'anar i venir de la gent i dels vehicles.

Vora meu passa una noia enfilada sobre un monopatí. Té el cabell ondulat i deixat anar, com la meva Martina, però no duu ulleres i no somriu. Em mira un instant, com de passada. No sé si m'arriba a veure, no fa cap ganyota i de seguida torna a mirar endavant. I jo la perdo de vista en un instant i miro al cel, que continua tenyit de blau amb fils de núvols blancs.

*Would you know my name?
If I saw you in heaven
Would you be the same?
If I saw you in heaven
I must be strong
And carry on
'Cause I know I don't belong
Here in heaven.*

Aquesta obra ha estat guardonada amb el XVII Premi 7Lletres, 2022,
organitzat pel Centre Municipal de Cultura de Cervera i el Consell
Comarcal de la Segarra. El jurat estava format per: Alba Granell, Emili Bayo,
Xavier Vidal, Josep Maria Rodríguez i Anna Punsoda.

© Montse Milan Moliné, 2023
© d'aquesta edició: Pagès Editors, SL, 2023
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: maig de 2023
ISBN: 978-84-1303-465-2
DL: L 168-2023
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

« imprès a **lleida** »

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.